

BOLALARNI LABORATOR-INSTRUMENTAL TEKSHIRUVLAR UCHUN TAYYORGARLIK KO'RISH

Muallif: Umarova Nazokat Rustamjon qizi

Rishton Abu Ali ibn sino nomidagi Jamoat Salomatligi

texnikumi o'qtuvchisi

Annotatsiya: Bolalarda turli kasalliklarni aniqlash va ularning kechishini baholashda laborator va instrumental tekshiruvlar muhim diagnostik ahamiyat kasb etadi. Tekshiruvlarning aniqligi, ishonchliligi ko'p jihatdan bolaning va ota-onaning tayyorgarlik darajasiga bog'liq bo'ladi.

Kalit so'zlar: qon, laborator tekshiruv, oqsil, leykotsitlar, parhez

Kirish

Bolalarda turli kasalliklarni aniqlash va ularning kechishini baholashda laborator va instrumental tekshiruvlar muhim diagnostik ahamiyat kasb etadi. Tekshiruvlarning aniqligi, ishonchliligi ko'p jihatdan bolaning va ota-onaning tayyorgarlik darajasiga bog'liq bo'ladi. Afsuski, amaliyotda bolani to'g'ri tayyorlamasdan o'tkazilgan tahlillar natijalari noto'g'ri yoki noto'liq axborot berishi mumkin. Shu sababli, bu maqolada laborator va instrumental tekshiruvlar oldidan bolani tayyorlashning nazariy va amaliy asoslari tahlil qilinadi.

Asosiy qism

1. Tayyorgarlikning umumiy tamoyillari

Tibbiy tekshiruvlar natijasining aniqligi bolaning yoshi, holati, ruhiy-emotsional kayfiyati hamda tana fiziologik holatiga bog'liq. Shuning uchun quyidagi umumiy tayyorgarlik tamoyillariga amal qilish zarur:

Bola tekshiruv oldidan yetarlicha uxlagan bo'lishi kerak.

Tekshiruv kuni yangi dori vositalari (shifokor ruxsatisiz) qabul qilinmasligi lozim.

Ota-onalarga tekshiruv turi, davomiyligi va uning mohiyati haqida oldindan tushuntirish berilishi lozim.

2. Laborator tekshiruvlar uchun tayyorgarlik

Laborator tahlillar (qon, siydik, najas, so‘lak va boshqalar) uchun quyidagi qoidalar muhim:

A) Qon tahlili:

Qon tahlili (umumiy yoki biokimyoviy) ertalab, och qoringa olinadi.

Tekshiruvdan 1–2 kun oldin yog‘li, qovurilgan, allergen oziq-ovqat mahsulotlari berilmasligi kerak.

Bolaga ruhiy tinchlik yaratish muhim, chunki stress gormonal ko‘rsatkichlarga ta’sir qilishi mumkin.

B) Siydik tahlili:

Ertalabki birinchi siydik steril idishga yig‘iladi.

Bolaga kechasi ortiqcha suyuqlik berilmasligi lozim.

Idish oldindan dezinfeksiya qilingan bo‘lishi shart.

C) Najas tahlili (koprogramma, parazitlar, yashirin qon va b.):

Antibiotik, probiotiklar qabulidan kamida 3 kun o‘tgan bo‘lishi lozim.

Najas toza idishga, axlat yoki siydik aralashmasidan holi holda olinadi.

Ayrim testlar uchun maxsus parhez talab qilinadi (masalan, yashirin qon uchun).

3. Instrumental tekshiruvlar uchun tayyorgarlik

A) Ultratovush (UZI) tekshiruvi:

Qorin bo‘shlig‘i UZI: 6–8 soat ochlikda bo‘lishi kerak.

Ichaklarda gaz bo‘lmasligi uchun tekshiruvdan 2–3 kun oldin fermentatsiyani kamaytiruvchi parhezga o‘tiladi.

Kichik yoshdagi bolalarga tinchlantirish yoki chalg‘ituvchi vositalar (o‘yinchoq, ertak) tayyorlanadi.

B) Rentgen tekshiruvi:

Agar kontrast modda kiritilishi kerak bo‘lsa, shifokor ko‘rsatmasiga qat’iy amal qilinadi.

Ko‘pincha och qoringa bajariladi.

Ota-onaga nurlanish haqida ma'lumot beriladi va bolaning harakatsiz holatda bo'lishi ta'minlanadi.

C) EKG (elektrokardiografiya):

Bola tinch holatda, to'yimli, ammo yengil nonushtadan keyin olib boriladi.

Qo'rquvni kamaytirish uchun ota-ona ishtirok etishi maqsadga muvofiq.

D) Endoskopik tekshiruvlar (FGDS, kolonoskopiya):

Maxsus parhez (2–3 kun), tozalovchi vositalar va och qoringa bo'lish talab qilinadi.

Og'riqsizlantirish yoki sedatsiya kerak bo'lishi mumkin.

Xulosa

Bolalarda laborator va instrumental tekshiruvlarga to'g'ri tayyorgarlik ko'rish — aniq diagnostika qo'yishning muhim bosqichidir. Bu jarayon tibbiyot xodimlari, ota-onalar va bolaning o'zaro hamkorligida olib borilishi zarur. Har bir tekshiruv turi uchun maxsus tayyorgarlik qoidalariga amal qilish nafaqat tahlillar aniqligini oshiradi, balki bolada stress va qo'rquvni kamaytiradi. Tibbiy amaliyotda bu jihatlar ko'proq e'tiborga olinishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. "Laborator tashxis qo'yish bo'yicha amaliy qo'llanma", Toshkent, 2022.
2. Karimova N.S. "Bolalarda diagnostika asoslari", Toshkent, 2021.
3. World Health Organization. "Paediatric Diagnostic Guidelines", Geneva, 2020.
4. Islomova D.I. "Pediatriyada instrumental tekshiruvlar", Andijon, 2023.
5. AAP (American Academy of Pediatrics). "Preparation for Diagnostic Procedures in Children", 2019.